

ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ
Γ' ΤΑΞΗΣ
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΝΕΟΤΕΡΗ & ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΜΑΘΗΤΗ:

.....
ΟΜΑΔΑ Α

*Από τις πέντε (5) ερωτήσεις της Ομάδας Α να απαντήσετε τις τρεις (3).
Κάθε ολοκληρωμένη απάντηση βαθμολογείται με τέσσερις (4) μονάδες.*

1. Να αναπτύξετε με σαφήνεια τις παρακάτω έννοιες (4 μονάδες):
 - α. «αλυτρωτισμός»
 - β. Διεθνής Οικονομικός Έλεγχος (Δ.Ο.Ε.)
 - γ. «Άρειος Πάγος»
 - δ. Τρίτη τάξη
2. Κάτω από ποιες συνθήκες εκδηλώθηκε η διαμάχη μεταξύ ετεροχθόνων κι αυτοχθόνων Ελλήνων; Ποιο υπήρξε το τελικό αποτέλεσμα της διαμάχης αυτής; (4 μονάδες)
3. Ποια προβλήματα παρουσίαζε η εφαρμογή κοινοβουλευτικών θεσμών στην Ελλάδα του 19^{ου} αιώνα; (4 μονάδες)
4. α. Άσκηση σωστού – λάθους (χωρίς αιτιολόγηση) (3 μονάδες)
β. Αναπτύξτε με σαφήνεια τον όρο «συνθήκη Κιουτσούκ - Καϊναρτζή» (1 μονάδα)

1. Κατά το 2^ο μισό του 18^{ου} αιώνα ο Τζέημς Βατ εφηύρε την ατμομηχανή και δημιούργησε τα θεμέλια για την ανάπτυξη της Βιομηχανικής επανάστασης.
2. Η συνθήκη του Κιουτσούκ – Καϊναρτζή συνέβαλε έμμεσα και στη διάδοση των διαφωτιστικών ιδεών μεταξύ των υπόδουλων Ελλήνων.
3. Οι επαναστατικές προσπάθειες του υπόδουλου ελληνισμού κατά τον 18^ο αιώνα είχαν τη στήριξη της Ρωσίας.
4. Το σύνταγμα του 1864 αναγνώριζε δικαίωμα ψήφου σε όλους τους Έλληνες κι Ελληνίδες που είχαν συμπληρώσει το 21^ο έτος της ηλικίας τους.
5. Ο Ι. Κωλέττης διατύπωσε για πρώτη φορά τον όρο «Μεγάλη Ιδέα» στην εθνοσυνέλευση του 1844.
6. Το 1837 θα ιδρυθεί το πρώτο Πανεπιστήμιο στην Αθήνα, αλλά και Πολυτεχνική σχολή.

Σ	Λ

5. α. Ποιες ήταν οι βασικότερες επιδιώξεις και θέσεις των φορέων του Νεοελληνικού Διαφωτισμού; (2 μονάδες)
β. Τι γνωρίζετε για τη ζωή και το έργο των Ρήγα Βελεστινλή και Αδαμάντιου Κοραή; (2 μονάδες)

ΟΜΑΔΑ Β

Από τις τέσσερις (4) ερωτήσεις της **Ομάδας Β** να απαντήσετε τις δύο (2).
Κάθε ολοκληρωμένη απάντηση βαθμολογείται με τέσσερις (4) μονάδες.

1. Με βάση τα στοιχεία που σας προσφέρουν τα παράθεμα και τις ιστορικές σας γνώσεις απαντήστε στο ερώτημα. **(4 μονάδες)**

Ποιο υπήρξε το έργο της αναθεωρητικής Βουλής του 1911;

« Το 1911 αναθεωρήθηκε το Σύνταγμα του 1864 από τη Β' Διπλή Αναθεωρητική Βουλή του 1910. Το νέο Σύνταγμα δε μετέβαλε τη μορφή του πολιτεύματος ούτε την οργάνωση της πολιτείας. Αυτό στο οποίο προέβη κυρίως ήταν η διασφάλιση ατομικών ελευθεριών και δικαιωμάτων και η θέσπιση νέων κανόνων στην άσκηση της κρατικής εξουσίας. Όπως σταθερά παρατηρείται, με το νέο Σύνταγμα του 1911 τέθηκαν τα θεμέλια ενός Κράτους Δικαίου στην Ελλάδα.

Θεμελιώδεις θεσμοί του Δημοσίου Δικαίου στη χώρα μας δημιουργήθηκαν τότε: μονιμότητα των δημόσιων υπαλλήλων, υποχρεωτική και δωρεάν στοιχειώδης εκπαίδευση, εγγυήσεις για την ανεξαρτησία των δικαστών, Συμβούλιο Επικρατείας, Εκλογοδικείο, Δικαστήρια Συγκρούσεως Καθηκόντων και Αγωγών Κακοδικίας.

Σημαντική ήταν η ψήφιση αναγκαστικής, κατόπιν αποζημίωσης, απαλλοτρίωσης ιδιοκτησιών γης και της κατάργησης του μεσαιωνικού αγροτικού συστήματος των Ιονίων νήσων, μέτρα που άνοιγαν το δρόμο για την αποκατάσταση των ακτημόνων αγροτών και την αγροτική μεταρρύθμιση. Προβλέπεται επίσης για πρώτη φορά ο σχηματισμός αγροτικών συνεταιρισμών.

Δημιουργούσε επίσης τη δυνατότητα για την ανάθεση έργων σε ξένους οργανωτές, νομιμοποιώντας έτσι την πρόσληψη ξένων ειδικών που θα αναλάμβαναν την οργάνωση και τη βελτίωση κυρίως των αμυντικών δυνάμεων.

Επρόκειτο γενικά για ένα Σύνταγμα και ένα σύνολο νόμων ευρύτερα, το οποίο υπηρετούσε το διπλό στόχο της εμπέδωσης των αρχών του Κράτους Δικαίου και του φιλελεύθερου δημοκρατικού πολιτεύματος.»

Πηγή: Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού

2. Με βάση τα στοιχεία που σας προσφέρει το παράθεμα και τις ιστορικές σας γνώσεις απαντήστε στο ερώτημα. **(4 μονάδες)**

Ποιοι υπήρξαν οι στόχοι του πολιτικού προγράμματος που ακολούθησε ο Χαρίλαος Τρικούπης ως πρωθυπουργός της Ελλάδας και ποια τα αποτελέσματα της πολιτικής που εφάρμοσε;

«Ένα από τα πλέον σημαντικά προβλήματα στην ανάπτυξη της χώρας ήταν η παντελής έλλειψη έργων υποδομής, τα οποία θα επέτρεπαν την ανάπτυξη των οικονομικών δραστηριοτήτων. Πολιτικοί όπως ο Αλέξανδρος Μαυροκοδράτος, ο Επαμεινώνδας Δεληγιώργης και ο Αλέξανδρος Κουμουνδούρος είχαν κατανοήσει τη σημασία των ελλείψεων αυτών, όμως εσωτερικά προβλήματα με κυριότερο τη δημοσιονομική στενότητα δεν επέτρεψαν την εφαρμογή συγκεκριμένων μέτρων προς την κατεύθυνση αυτή. Ο πρώτος που πέτυχε να εφαρμόσει ένα φιλόδοξο πρόγραμμα κατασκευής μεγάλων δημόσιων έργων ήταν ο Χ. Τρικούπης. Το πρόγραμμά του υλοποιήθηκε με επιτυχία και αποτέλεσε τη βάση για την περαιτέρω ανάπτυξη της χώρας. Ωστόσο, τα ποσά που δαπανήθηκαν για την πραγματοποίηση των έργων επιβάρυναν τον κρατικό προϋπολογισμό και απορρόφησαν σημαντικό μέρος των εξωτερικών δανείων, γεγονός που συγκαταλέγεται στα αίτια που οδήγησαν ή τουλάχιστον επιτάχυναν την πτώχευση του 1893.

Στον τομέα των δημόσιων έργων συγκαταλέγεται και η κατασκευή δρόμων. Ως το 1882 υπήρχαν στην Ελλάδα 1.359 χιλιόμετρα αμαξιτών δρόμων, τα 2/3 των οποίων είχαν κατασκευαστεί στα Ιόνια νησιά από την περίοδο της εκεί αγγλικής κυριαρχίας. Το "Ταμείο Οδοποιίας", αρμόδιο για την κατασκευή των δρόμων, είχε ιδρυθεί από το 1862 επί πρωθυπουργίας Αλέξανδρου Κουμουνδούρου. Όμως ουσιαστικά άρχισε να λειτουργεί και να παίρνει γενναίες πιστώσεις μετά το 1882, επί κυβερνήσεων Τρικούπη. Ως το 1890 το οδικό δίκτυο είχε τριπλασιαστεί και ξεπέρασε σε μήκος τα 4.000 χιλιόμετρα. Κατά την τρικουπική περίοδο ξεκινά ουσιαστικά και η δημιουργία του σιδηροδρομικού δικτύου. Παράλληλα δόθηκε βάση στην κατασκευή λιμανιών, φάρων και γεφυριών. Αναδιοργανώθηκαν τα ταχυδρομεία και τα τηλεγραφεία με την εποπτεία βελγικής αποστολής. Τέλος, δύο από τα σημαντικότερα έργα της περιόδου ήταν η έναρξη το 1882 της αποξήρανσης της λίμνης Κωπαΐδας, που όμως αποπερατώθηκε πενήντα χρόνια αργότερα, και η διάνοιξη της διώρυγας της Κορίνθου, που ξεκίνησε το 1882 και ολοκληρώθηκε το 1893.»

Πηγή: Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού

3. Με βάση τα στοιχεία που σας προσφέρει το παράθεμα και τις ιστορικές σας γνώσεις απαντήστε στα ερωτήματα. **(4 μονάδες)**

α. Ποια ήταν η κατάσταση της χώρας όταν ο Καποδίστριας ανέλαβε τα καθήκοντα του ως Κυβερνήτης της Ελλάδας και για ποιους λόγους προχώρησε στην αναστολή της ισχύος του Συντάγματος της Τροιζήνας;

β. Σε ποιες μεταρρυθμίσεις προχώρησε ο Καποδίστριας όσον αφορά την οργάνωση των ενόπλων δυνάμεων και τη δημοσιονομική λειτουργία του ελληνικού κράτους;

«Όπως φάνηκε από τις πρώτες εβδομάδες που ακολούθησαν την έλευση του Καποδίστρια, βασικός του στόχος υπήρξε η δημιουργία ενός ισχυρού κρατικού μηχανισμού. Η διοργάνωση αποτελεσματικής διοίκησης θα βοηθούσε την ανόρθωση της οικονομίας που είχε πληγεί από τις μακροχρόνιες πολεμικές επιχειρήσεις. Οι πόροι από τη φορολογία και τα εξωτερικά δάνεια θα τύγχαναν ορθολογικής διαχείρισης και δε θα χρησιμοποιούνταν για τον προσεταιρισμό πολιτικών συμμάχων από τις κάθε φορά πολιτικά κυρίαρχες φατρίες¹. Παράλληλα, μια συγκεντρωτική και κυρίαρχη εκτελεστική εξουσία θα προωθούσε αποτελεσματικότερα τις διεκδικήσεις της ελληνικής πλευράς τόσο στο ζήτημα των συνόρων όσο και της μορφής (ανεξαρτησία αντί αυτονομίας) του μελλοντικού ελληνικού κράτους.

Για να τα πετύχει αυτά ο Καποδίστριας διεκδίκησε και πέτυχε τη συγκέντρωση της εκτελεστικής και της νομοθετικής εξουσίας στο πρόσωπό του. Παράλληλα αποστασιοποιήθηκε, στην αρχή τουλάχιστον, από τις διάφορες φατρίες, ο πολιτικός ανταγωνισμός των οποίων είχε αποδιοργανώσει τα όργανα και τις λειτουργίες της κεντρικής διοίκησης.[...] Χρησιμοποιώντας το κύρος και τη φήμη που τον περιέβαλαν και αιφνιδιάζοντας ίσως τις πολιτικές ομάδες και φατρίες, ο Καποδίστριας πέτυχε από τις πρώτες εβδομάδες την αναστολή του συντάγματος, την αυτοδιάλυση της Βουλής και τη συγκέντρωση όλης της εξουσίας στο πρόσωπο του Κυβερνήτη. Πέτυχε δηλαδή να περιθωριοποιήσει όλους τους πολιτικούς παράγοντες, τοποθετώντας τους συνήθως σε θέσεις με συμβουλευτικό χαρακτήρα. Ταυτόχρονα, προώθησε ανθρώπους της εμπιστοσύνης του, ορισμένους συγγενείς και πρόσωπα επτανησιακής και μάλιστα κερκυραϊκής καταγωγής.»

Πηγή: Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού

¹ **Φατρία:** άτομα που συγκροτούνται σε ομάδα με βάση στενότερα συμφέροντα, τα οποία προωθούν με κάθε τρόπο (χωρίς ήθος ή και παράνομα) συνήθως σε βάρος ενός ευρύτερου συνόλου

4. Σε ποιες περιπτώσεις υπήρξε προσπάθεια εφαρμογής της «Μεγάλης Ιδέας», με στρατιωτικά μέσα, κατά το δεύτερο μισό του 19^{ου} αιώνα; Ποια υπήρξαν τα αποτελέσματα των προσπαθειών αυτών για το ελληνικό κράτος; **(4 μονάδες)**